

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2023 m. kovo 23 d.¹

Sujungtos bylos C-829/21 ir C-129/22

TE,

**RU, pagal įstatymą atstovaujama TE,
prieš**

Stadt Frankfurt am Main (C-829/21)

(*Hessischer Verwaltungsgerichtshof* (Heseno aukščiausiasis administracinis teismas, Vokietija)
pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

ir

EF

prieš

Stadt Offenbach am Main (C-129/22)

(*Verwaltungsgericht Darmstadt* (Darmštato administracinis teismas, Vokietija) pateiktas
prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija –
Imigracijos politika – Direktyva 2003/109/EB – Trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai
gyventojai, statusas – 9 straipsnio 4 dalis – Statuso panaikinimas ar netekimas – 14 straipsnis –
Ilgalaikis gyventojas, įgijęs teisę gyventi kitos valstybės narės nei ta, kuri jam suteikė ilgalaikio
gyventojų statusą, teritorijoje – Leidimo gyventi šalyje pratęsimas šioje valstybėje narėje –
Sąlygos“

I. Įžanga

1. Šie prašymai priimti prejudicinį sprendimą susiję su 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos
direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso², iš
dalies pakeistos 2011 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/51/ES³,
9 straipsnio 4 dalies ir 14 straipsnio išaiškinimu.

2. Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant Ganos pilietės TE ir Vokietijoje gimusios jos dukters RU
ginčą su *Stadt Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino miestas (Vokietija) (byla C-829/21) ir
Pakistano piliečio EF ginčą su *Stadt Offenbach am Main* (Ofenbacho prie Maino miestas
(Vokietija) (byla C-129/22).

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² OL L 16, 2004, p. 44.

³ OL L 132, 2011, p. 1, toliau – Direktyva 2003/109.

3. Ginčas byloje C-829/21 susijęs su kompetentingos užsieniečių tarnybos atsisakymu pratęsti TE leidimą gyventi šalyje ir išduoti jos nepilnamečiam vaikui RU leidimą gyventi šalyje, o byloje C-129/22 ginčas susijęs su kompetentingos užsieniečių tarnybos atsisakymu pratęsti EF leidimą gyventi šalyje motyvuojant tuo, kad, viena vertus, TE ir, kita vertus, EF prarado Italijoje suteiktą trečiosios šalies piliečio, kuris yra ilgalaikis gyventojas, statusą, nes jų šios šalies teritorijoje nebuvo ilgiau nei šešerius metus.

4. Teisingumo Teismo prašymu šioje išvadoje dėmesį sutelksiu į antrąjį prejudicinį klausimą, pateiktą byloje C-829/21⁴. Šiuo klausimu Teisingumo Teismo prašoma patikslinti datą, į kurią reikia atsižvelgti per leidimo gyventi šalyje atnaujinimo procedūrą kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri suteikė ilgalaikio gyventojų statusą, siekiant įvertinti šio statuso buvimą.

5. Šioje išvadoje, atlikęs analizę, siūlysiu Teisingumo Teismui nuspręsti, kad vykstant leidimo gyventi šalyje pratęsimo procedūrai kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri suteikė trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojų statusą, data, į kurią reikia atsižvelgti vertinant šio statuso buvimą, yra prašymo pratęsti leidimą ir patvirtinamųjų dokumentų pateikimo data, o ne administracinio sprendimo atsisakyti pratęsti šį leidimą ar galimo teismo sprendimo dėl skundo, paduoto dėl sprendimo atsisakyti pratęsti šį leidimą, data.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

6. Direktyvos 2003/109 21 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Valstybė narė, kurioje ilgalaikis gyventojas ketina pasinaudoti savo teise apsigyventi, privalo turėti galimybę patikrinti, ar atitinkamas asmuo tenkina gyvenimo jos teritorijoje sąlygas <...>“

7. Šios direktyvos 2 straipsnio b, c ir d punktuose pateiktos šios direktyvoje vartojamos sąvokų apibrėžtys:

„b) „ilgalaikis gyventojas“ – bet kuris trečiosios šalies pilietis, turintis ilgalaikio gyventojų statusą, kaip nustatyta 4–7 straipsniuose;

c) „pirmoji valstybė narė“ – valstybė narė, kuri pirmoji suteikė trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojų statusą;

d) „antroji valstybė narė“ – bet kuri valstybė narė, išskyrus tą, kuri pirmoji suteikė trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojų statusą ir kurioje tas ilgalaikis gyventojas įgyvendina savo teisę.“

8. Minėtos direktyvos 8 straipsnio „Ilgalaikio gyventojų leidimas gyventi [ES]“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ilgalaikio gyventojų statusas yra nuolatinis, atsižvelgiant į 9 straipsnį.

⁴ *Verwaltungsgericht Darmstadt* (Darmštato administracinis teismas, Vokietija) byloje C-129/22 šio klausimo aiškiai nekelia, bet daro nuorodą į sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-829/21.

2. Valstybės narės ilgalaikiams gyventojams išduoda ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi [ES]. Leidimas galioja ne mažiau nei penkerius metus; pasibaigus galiojimo laikui, jis, jei to reikalaujama, pateikus pareiškimą, automatiškai pratęsiamas.“

9. Direktyvos 2003/109 9 straipsnio „Statuso panaikinimas arba praradimas“ 4 ir 5 dalyse numatyta:

„4. Ilgalaikis gyventojas, kuris gyvena kitoje valstybėje narėje pagal III skyrių, daugiau nebegali išlaikyti pirmojoje valstybėje narėje įgyto ilgalaikio gyventojų statuso, kai toks statusas jam suteikiamas kitoje valstybėje narėje pagal 23 straipsnį.

Bet kuriuo atveju, išbuvus šešerius metus išvykus iš ilgalaikio gyventojų statusą suteikusios valstybės narės teritorijos, atitinkamas asmuo praranda teisę išlaikyti savo ilgalaikio gyventojų statusą toje valstybėje narėje.

Nukrypstant nuo antrosios pastraipos nuostatų, atitinkama valstybė narė gali nustatyti, kad prabuvęs išvykoje ilgiau nei šešerius metus, ilgalaikis gyventojas dėl ypatingų priežasčių išlaiko šį statusą toje valstybėje narėje.

5. Šio straipsnio <...> 4 dalyje nurodytais atvejais, statusą suteikusi valstybė narė taiko palengvintą ilgalaikio gyventojų statuso atstatymo tvarką.

<...>“

10. Šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Ilgalaikis gyventojas įgyja teisę gyventi kitos, nei ilgalaikio gyventojų statusą jam suteikusios valstybės narės, teritorijoje, ilgiau kaip tris mėnesius, jei yra tenkinamos šiame skyriuje nustatytos sąlygos.“

11. Minėtos direktyvos 15 straipsnyje „Gyvenimo antroje valstybėje narėje sąlygos“ nurodyta:

„1. Atvykęs į antros valstybės narės teritoriją, ilgalaikis gyventojas kaip galima greičiau, ne vėliau kaip praėjus trimis mėnesiais po atvykimo, kreipiasi į tos valstybės narės kompetentingas institucijas, prašydamas išduoti leidimą gyventi [šalyje].

<...>

4. Prie pareiškimo pridedami nacionaliniuose įstatymuose nurodyti dokumentiniai įrodymai, įrodantys, kad suinteresuoti asmenys tenkina atitinkamas sąlygas, taip pat ilgalaikio gyventojų leidimas gyventi ir galiojantis kelionės dokumentas, arba jų patvirtintos kopijos.

<...>“

12. Direktyvos 2003/109 19 straipsnio „Pareiškimų nagrinėjimas ir leidimų gyventi išdavimas“ 2 dalyje numatyta:

„Jei įvykdytos 14, 15 ir 16 straipsniuose nurodytos sąlygos, antroji valstybė narė <...> ilgalaikiam gyventojui išduoda pratęsimą leidimą gyventi. Pasibaigus šio leidimo gyventi galiojimo laikui, jis

gali būti pratęstas, pateikus, jei to reikalaujama, pareiškimą. Antroji valstybė praneša apie savo sprendimą pirmajai valstybei narei.“

13. Šios direktyvos 22 straipsnio „Leidimo gyventi [šalyje] panaikinimas ir pareiga priimti asmenį atgal“ 1 dalies b punkte nustatyta:

„Kol trečiosios šalies piliečiui nesuteiktas ilgalaikio gyventojų statusas, antroji valstybė narė gali nuspręsti nepratęsti leidimo gyventi [šalyje] arba jį panaikinti, ir nurodyti atitinkamam asmeniui ir jo šeimos nariams nacionalinės teisės aktuose nustatyta tvarka, įskaitant ir išsiuntimo tvarką, palikti jos teritoriją šiais atvejais:

<...>

b) jei nebetenkinamos 14, 15 ir 16 straipsniuose nurodytos sąlygos.“

B. Vokietijos teisė

14. Pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos redakcijos 2008 m. vasario 25 d. *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* (Užsieniečių apsigyvenimo, įsidarbinimo ir integracijos federalinėje teritorijoje įstatymas)⁵ 38a straipsnio „Leidimas gyventi ilgalaikiams gyventojams kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse“ 1 dalyje numatyta:

„Užsieniečiui, kuris turi ilgalaikio gyventojų statusą kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, išduodamas leidimas gyventi šalyje, jeigu jis ketina būti federalinėje teritorijoje ilgiau nei 90 dienų. <...>“

15. Šio įstatymo 51 straipsnio 9 dalies pirmos pastraipos 4 punkte nustatyta, kad leidimas nuolat gyventi ES nustoja galioti tik tada, jei užsienietis šešerių metų laikotarpiu neįvykdyta federalinėje teritorijoje.

16. Minėto įstatymo 52 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad pagal to paties įstatymo 38a straipsnį išduotas leidimas gyventi šalyje iš esmės turi būti panaikintas, jei užsienietis netenka ilgalaikio gyventojų statuso kitoje Sąjungos valstybėje narėje.

III. Ginčų pagrindinėse bylose faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

A. Byla C-829/21

17. Ganos pilietė TE 2013 m. rugsėjo 3 d. atvyko į Vokietijos teritoriją iš Italijos.

18. Ji turi Italijoje išduotą ES ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi šalyje su priedais „illimitata“ ([neriboto galiojimo]) ir „Soggiornante di Lungo Periodo – [ES]“ (ilgalaikis gyventojas – [ES]).

⁵ BGBl. 2008 I, p. 162, toliau – *AufenthG*.

19. Vadovaudamasi *AufenthG* 38a straipsniu, tuo metu kompetentinga Ofenbacho miesto (Vokietija) užsieniečių reikalų tarnyba 2013 m. gruodžio 5 d. išdavė jai vienus metus galiojančią leidimą gyventi šalyje.

20. 2014 m. rugpjūčio 5 d. TE pagimdė RU, kuri turėjo labai sunkią širdies ydą, dėl kurios reikėjo atlikti operacijas ir tolesnius tyrimus, todėl TE negalėjo tęsti savo profesinės veiklos. Susiklosčius tokiai padėčiai TE teko kreiptis socialinių išmokų, kad galėtų patenkinti savo šeimos poreikius.

21. 2015 m. sausio 30 d. Ofenbacho užsieniečių reikalų tarnybos sprendimais 2014 m. lapkričio 12 d. pateikti TE ir RU prašymai atitinkamai dėl leidimo gyventi šalyje pratęsimo ir išdavimo buvo atmesti motyvuojant tuo, kad pagal *AufenthG* 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą nebuvo užtikrintos jų pragyvenimo lėšos. TE ir RU buvo paprašytos išvykti iš Vokietijos teritorijos ir joms grėsi išsiuntimas į Italiją arba Ganą.

22. 2015 m. lapkričio 20 d. sprendimu *Verwaltungsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino administracinis teismas, Vokietija) atmetė dėl tokių sprendimų pateiktą skundą dėl įpareigojimo.

23. Tada TE ir RU kreipėsi į *Hessischer Verwaltungsgerichtshof* (Heseno aukščiausiasis administracinis teismas, Vokietija) su prašymu leisti pateikti apeliacinį skundą dėl šio sprendimo.

24. 2016 m. kovo 11 d. sprendimu minėtas teismas priėmė apeliacinį skundą, nes jam kilo rimtų abejonių dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumo, atsižvelgiant į RU reikalingos medicininės priežiūros svarbą, o ši aplinkybė, šio teismo teigimu, gali būti *AufenthG* 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytos bendrosios taisyklės išimtis.

25. Nuo 2017 m. lapkričio 1 d. bylos nagrinėjimas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme buvo sustabdytas.

26. 2020 m. rugsėjo 7 d. Frankfurto prie Maino miesto administracija atnaujino šią procedūrą. Dabar ji teigia, kad leidimo gyventi šalyje išdavimas TE pagal *AufenthG* 38a straipsnį nebeįmanomas. TE Italijoje nebegyveno ilgiau kaip šešerius metus, todėl jai nebeprisitaikė ilgalaikio ES gyventojų statusas. Leidimas gyventi šalyje taip pat negalėtų būti išduotas TE pagal *AufenthG* 9a straipsnį, nes TE ir RU gyvena socialinių tarnybų finansuojamame bute, o tai nėra „deramas būstas“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

27. Šiomis aplinkybėmis *Hessischer Verwaltungsgerichtshof* (Heseno aukščiausiasis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar [*AufenthG*] 38a straipsnio 1 dalis, kuri pagal nacionalinę teisę turi būti aiškinama taip, kad toliau keliaujantis ilgalaikio gyventojų statusą turintis asmuo šį statusą pirmojoje valstybėje narėje privalo turėti ir jo leidimo gyventi pratęsimo metu, dera su [Direktyvos 2003/109] 14 ir paskesnių straipsnių nuostatomis, kuriose nustatyta tik tai, kad ilgalaikio gyventojų statusą turintis asmuo turi teisę gyventi kitos nei ilgalaikio gyventojų statusą jam suteikusių valstybės narės teritorijoje ilgiau kaip tris mėnesius, jei yra įvykdytos direktyvos III skyriuje nustatytos kitos sąlygos?

2. Ar užsieniečių reikalų tarnyba, priimdama sprendimą dėl prašymo pratęsti leidimą gyventi šalyje pagal [*AufenthG*] 38a straipsnio 1 dalį, kai yra įvykdytos kitos terminuoto pratęsimo sąlygos, o užsienietis, be kita ko, turi pastovių ir nuolatinių pajamų, pagal Direktyvos 2003/109/EB 14 ir paskesnius straipsnius turi teisę pripažinti, kad užsienietis per tą laiką, t. y. po to, kai persikėlė į antrąją valstybę narę, pirmojoje valstybėje narėje pagal Direktyvos 2003/109/EB 9 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą neteko savo statuso, dėl ko užsienietis netenka jam priklausiusių teisių? Ar lemiamą reikšmę turinti sprendimo data yra paskutinio institucijos sprendimo, ar paskutinio teismo sprendimo data?
3. Jei atsakymai į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų neigiami:

Ar ilgalaikio gyventojų statusą turinčiam asmeniui tenka pareiga įrodyti, kad jo, kaip ilgalaikio gyventojų statusą turinčio asmens, teisė apsigyventi pirmojoje valstybėje narėje nėra išnykusi?

Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar nacionalinis teismas arba nacionalinė institucija turi teisę patikrinti, ar ilgalaikio gyventojų statusą turinčiam asmeniui neterminuotai išduotas leidimas gyventi šalyje yra pasibaigęs, o gal tai prieštarautų Sąjungos teisėje įtvirtintam abipusio institucijų sprendimų pripažinimo principui?
4. Ar su neterminuotam laikui išduotu ilgalaikio gyventojų leidimu gyventi šalyje iš Italijos į Vokietiją atvykusios trečiosios šalies pilietės, kuri turi pastovių ir nuolatinių pajamų, atžvilgiu galima remtis tuo, kad ji nepateikė deramo būsto įrodymų, nors Vokietijos Federacinė Respublika nepasinaudojo [Direktyvos 2003/109] 15 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje numatytu įgaliojimu ir socialinio būsto skyrimas tapo reikalingas tik todėl, kad jai tol, kol ji neturi leidimo gyventi pagal [*AufenthG*] 38a straipsnį, nemokama vaiko išlaikymo išmoka?“

B. Byla C-129/22

28. Pakistano pilietis EF 2014 m. balandžio 1 d. atvyko į Vokietijos teritoriją iš Italijos.
29. Jis turi Italijoje išduotą ES ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi šalyje su priedais „illimitata“ ([neriboto galiojimo]) ir „Soggiornante di Lungo Periodo – [ES]“ (ilgalaikis gyventojas – [ES]).
30. Vadovaudamasi *AufenthG* 38a straipsniu, tuo metu kompetentinga *Landkreis Offenbach* (Ofenbacho rajonas, Vokietija) užsieniečių reikalų tarnyba 2014 m. liepos 10 d. išdavė jam vienus metus galiojantį leidimą gyventi šalyje.
31. Vėliau tuo metu kompetentinga Ofenbacho prie Maino miesto institucija šį leidimą gyventi šalyje nuolat pratęsdavo, paskutinį kartą 2019 m. gegužės 28 d. – iki 2021 m. liepos 13 d.
32. 2021 m. kovo 17 d. EF pagal *AufenthG* 38a straipsnį pateiktas prašymas pratęsti leidimą gyventi šalyje buvo atmestas 2021 m. balandžio 27 d. Ofenbacho prie Maino miesto sprendimu iš esmės dėl to, kad EF prarado ilgalaikio gyventojų statusą, nes Italijoje negyveno ilgiau nei šešerius metus.
33. 2021 m. gegužės 6 d. EF apskundė tokį sprendimą *Verwaltungsgericht Darmstadt* (Darmštato administracinis teismas), prašydamas, be kita ko, įpareigoti Ofenbacho prie Maino miestą pratęsti jo leidimą gyventi šalyje pagal *AufenthG* 38a straipsnį.

34. Ofenbacho prie Maino miestas laikosi savo 2021 m. balandžio 27 d. sprendime išdėstytos pozicijos, kad EF neteko ilgalaikio gyventojų statuso, nes jis Italijoje negyveno ilgiau kaip šešerius metus.

35. Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Darmstadt* (Darmštato administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

1) Ar trečiosios šalies pilietis, kuriam pirmoji valstybė narė (nagrinėjamu atveju – Italijos Respublika) pagal [Direktyvą 2003/109] yra suteikusi ilgalaikio gyventojų statusą, gali reikalauti iš antrosios valstybės narės (nagrinėjamu atveju – Vokietijos Federacinės Respublikos) pratęsti leidimą gyventi šalyje, kuris buvo jam išduotas įgyvendinant [Direktyvos 2003/109] 14 ir paskesnius straipsnius, nepateikdamas įrodymų, kad tebeturi ilgalaikio gyventojų statusą?

Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

2) Ar antrojoje valstybėje narėje tuo, kad trečiosios šalies pilietis tebeturi ilgalaikio gyventojų statusą, reikia remtis vien todėl, kad jis turi pirmosios valstybės narės išduotą neriboto galiojimo ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi ES, nors šešerius metus nebuvo jam ilgalaikio gyventojų statusą suteikusios valstybės narės teritorijoje?

Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

3) Ar antroji valstybė narė, svarstydamą, ar pratęsti leidimą gyventi šalyje, turi teisę pagal [Direktyvos 2003/109] 9 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą patikrinti, ar asmuo neprarado ilgalaikio gyventojų statuso, ir, jei taip, atsisakyti leidimą pratęsti, ar kompetencija nustatyti šio statuso *ex post* praradimą tenka pirmajai valstybei narei?

Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

4) Ar tokiu atveju, tikrinant statuso praradimo pagrindą pagal [Direktyvos 2003/109/EB] 9 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą, būtinas perkėlimas į nacionalinę teisę, sukonkretinant ilgalaikio gyventojų statuso praradimo pirmojoje valstybėje narėje sąlygas, ar pakanka to, kad nacionalinėje teisėje, nedarant konkrečios nuorodos į direktyvą, yra reglamentuota, kad antroji valstybė narė turi teisę neišduoti leidimo gyventi šalyje, „jeigu užsienietis praranda ilgalaikio gyventojų statusą kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje?“

36. Europos Komisija abiejose bylose pateikė rašytines pastabas.

37. 2022 m. lapkričio 8 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu minėtos bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

IV. Analizė

38. Antrojo klausimo byloje C-829/21, į kurią Teisingumo Teismas prašė sutelkti dėmesį teikiant šią išvadą, pabaigoje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, kokia data turi būti svarbi vertinant ilgalaikio gyventojų statuso buvimą pirmojoje valstybėje narėje, kad antrojoje valstybėje narėje būtų galima pratęsti leidimą gyventi šalyje.

39. Konkrečiau kalbant, minėtas teismas siekia išsiaiškinti, ar teisme nagrinėjant ieškinį dėl atsisakymo pratęsti leidimą gyventi šalyje kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri suteikė ilgalaikio gyventojų statusą trečiosios šalies piliečiui, svarbi data, į kurią reikia atsižvelgti, turi būti prašymo pratęsti leidimą gyventi šalyje pateikimo data, ar paskutinio administracinio ar teismo sprendimo dėl šio prašymo data.

40. Pirmiausia pažymėtina, jog iš Direktyva 2003/109 nustatyto mechanizmo matyti, kad būtent dėl to, kad pirmoji valstybė narė suteikė trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojų statusą pagal šios direktyvos 4 straipsnį, atitinkamas asmuo galės įgyti teisę gyventi antrosios valstybės narės teritorijoje.

41. Minėtos direktyvos 14 straipsnyje numatyta, kad atitinkamo asmens ilgalaikio gyventojų statuso turėjimas pirmojoje valstybėje narėje yra sąlyga įgyti teisę gyventi kitų valstybių narių teritorijoje ir kad toks statusas yra būtinas siekiant gauti leidimą gyventi antrojoje valstybėje narėje. Taigi antrojoje valstybėje narėje suteikta teisė gyventi šalyje kyla iš ilgalaikio gyventojų statuso pirmojoje valstybėje narėje.

42. Be to, iš kartu aiškinamų Direktyvos 2003/109 9 ir 14 straipsnių bei 22 straipsnio 1 dalies b punkto matyti, kad tol, kol trečiosios šalies pilietis neįgijo ilgalaikio gyventojų statuso, arba jeigu jis neteko šio statuso arba jis buvo jam panaikintas, antroji valstybė narė gali atsisakyti pratęsti leidimą gyventi šalyje ir įpareigoti atitinkamą asmenį išvykti iš jos teritorijos.

43. Taigi neabejotina, kad ilgalaikio gyventojų statusas turi egzistuoti prašymo pratęsti leidimą gyventi šalyje pateikimo antrojoje valstybėje narėje dieną.

44. Vadinas, byloje C-129/22 nekyla klausimo dėl svarbios datos, į kurią reikia atsižvelgti vertinant ilgalaikio gyventojų statuso buvimą pirmojoje valstybėje narėje. EF atvyko į Vokietiją 2014 m. balandžio 1 d. Atrodo, kad Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje numatytas šešerių metų laikotarpis baigėsi 2020 m. balandžio 1 d. Paskutinis EF prašymas pratęsti leidimą gyventi Vokietijoje buvo pateiktas 2021 m. kovo 17 d. Taigi EF leidimas gyventi šalyje negalėjo būti pratęstas Vokietijoje. Vis dėlto kompetentingos institucijos, remdamosi tos direktyvos 9 straipsnio 4 dalies paskutine pastraipa, turi užklausti pirmosios valstybės narės valdžios institucijų, ar šis statusas nebuvo išsaugotas.

45. Byloje C-829/21 Teisingumo Teismo konkrečiai prašoma išsiaiškinti, į kokią datą reikia atsižvelgti, kai teismui apskundžiamas atsisakymas pratęsti leidimą gyventi antrojoje valstybėje narėje, siekiant įvertinti ilgalaikio gyventojų statuso buvimą pirmojoje valstybėje narėje.

46. Šiuo klausimu atrodo, kad vertinant tokio statuso buvimą galėtų būti atsižvelgta į tris skirtingas datas. Tai galėtų būti kuri nors iš šių datų: prašymo pratęsti leidimą gyventi antrojoje valstybėje narėje pateikimo data; data, kai institucija priima sprendimą dėl šio prašymo; arba data, kai teismas priima sprendimą, išnagrinėjęs skundą dėl atsisakymo pratęsti leidimą gyventi šalyje.

47. Dėl antrosios ir trečiosios alternatyvų manau, kad galimybė pratęsti ilgalaikio gyventojų statusą leidimą gyventi šalyje antrojoje valstybėje narėje neturėtų priklausyti nuo to, kaip greitai ar ilgai tos valstybės narės kompetentingos institucijos peržiūrės ir išnagrinės prašymą.

48. Teisė gyventi šalyje, kuria siekia pasinaudoti ilgalaikis gyventojas – jei prašymas pratęsti leidimą gyventi šalyje iš tiesų buvo pateiktas tuo metu, kai atitinkamas asmuo turėjo ilgalaikio gyventojų statusą pirmojoje valstybėje narėje, – negali priklausyti nei nuo sprendimų priėmimo datų atsitiktinumo, nei nuo praėjusio laiko, kaip yra byloje C-829/21.

49. Tik po beveik trejus metus (nuo 2017 m. lapkričio 1 d. iki 2020 m. rugsėjo 7 d.) trukusio bylos nagrinėjimo sustabdymo atsakovė pagrindinėje byloje teigė, kad TE Italijoje nebegyveno daugiau kaip šešerius metus ir kad ji jau buvo praradusi ilgalaikio gyventojų statusą.

50. Taigi man atrodo, kad jeigu teisė gyventi antrojoje valstybėje narėje priklausytų nuo paskutinio administracinio ar teismo sprendimo priėmimo datos, vadinasi, nuo to, kaip greitai kompetentinga institucija išnagrinės prašymą pratęsti leidimą gyventi šalyje, kiltų pavojus Direktyvos 2003/109 veiksmingumui.

51. Toks požiūris prieštarautų ne tik šios direktyvos tikslui leidimą ilgą laiką gyventi šalyje turinčių trečiųjų šalių piliečių teises prilyginti Sąjungos piliečių turimoms teisėms⁶, bet ir vienodo požiūrio ir teisinio saugumo principams.

52. Konkrečiai dėl teismo proceso dėl administracijos atsisakymo pratęsti trečiosios šalies piliečio leidimą gyventi šalyje pažymėtina, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniui ir teisei į veiksmingą teisinę gynybą prieštarautų tai, jeigu, pasinaudojus Direktyvos 2003/109 20 straipsnyje numatyta teisinės gynybos priemone, galėtų susiklostyti tokia situacija, kuriai esant ilgalaikis trečiosios šalies gyventojas galėtų netekti teisės gyventi antrojoje valstybėje narėje todėl, kad pasibaigė laikotarpis, kurį paprastai užtrunka tokio pobūdžio ginčai ir kurio pareiškėjas, regis, negalėjo kontroliuoti⁷.

53. Be to, vykstant tokiam teismo procesui atitinkamo akto teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į priimant šį aktą buvusias faktines ir teisines aplinkybes. Taigi institucija, kompetentinga įvertinti, ar trečiosios šalies pilietis turi ilgalaikio gyventojų statusą pirmojoje valstybėje narėje, turi atsižvelgti į prašymo pratęsti leidimą gyventi šalyje ir patvirtinamųjų dokumentų pateikimo momentą pagal Direktyvos 2003/109 15 straipsnio 4 dalį.

54. Taigi ilgalaikio gyventojų statuso praradimu pirmojoje valstybėje narėje vykstant administracinei procedūrai arba teismo procesui po to, kai atsisakoma pratęsti leidimą gyventi šalyje, negalima remtis teismo procese prieš trečiosios šalies pilietį dėl to, kad nuo prašymo pratęsti leidimą gyventi antrojoje valstybėje narėje pateikimo dienos iki teismo sprendimo dėl administracijos sprendimo atmesti šį prašymą teisėtumo dienos praėjo laiko.

55. Vis dėlto nėra taip, kad ilgalaikio gyventojų statuso praradimas per administracinę procedūrą arba vykstant teismo procesui nesukelia pasekmių. Niekas nedraudžia administracijai, patikrinusiai, ar ilgalaikio gyventojų statusas nebuvo pratęstas pirmojoje valstybėje narėje pagal Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalies paskutinę pastraipą, pripažinti, kad trečiosios šalies piliečio ilgalaikio gyventojų statusas buvo panaikintas arba kad jis prarado šį statusą pagal šios direktyvos 9 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą, ir atsisakyti pratęsti jo leidimą gyventi šalyje arba jį panaikinti pagal šios direktyvos 22 straipsnį.

⁶ Žr. Direktyvos 2003/109 2 konstatuojamąją dalį.

⁷ Pagal analogiją žr. generalinio advokato G. Hogan išvadą byloje *Bundesrepublik Deutschland (Šeimos narys)* (C-768/19, EU:C:2021:247, 69 punktas).

56. Vis dėlto, jei atsisakoma pratęsti leidimą gyventi šalyje arba jis panaikinamas, dėl to turi būti priimtas naujas kompetentingos institucijos sprendimas, kuris galėtų būti ir vėl skundžiamas, todėl tai negali įvykti per pirminę procedūrą.

57. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad Direktyvos 2003/109 9 straipsnio 4 dalis ir 14 straipsnis turi būti aiškinami taip: vykstant leidimo gyventi šalyje pratęsimo procedūrai kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri trečiosios šalies piliečiui suteikė ilgalaikio gyventojų statusą, data, svarbi vertinant, ar toks statusas egzistuoja, yra prašymo pratęsti leidimą ir patvirtinamųjų dokumentų pateikimo data, o ne administraciniu šios paraiškos nagrinėjimo etapu priimto sprendimo ar galimo teismo sprendimo dėl sprendimo atsisakyti pratęsti leidimą priėmimo data.

V. Išvada

58. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Hessischer Verwaltungsgerichtshof* (Heseno vyriausiasis administracinis teismas, Vokietija) byloje C-829/21 pateiktą antrąjį prejudicinį klausimą:

2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso, iš dalies pakeistos 2011 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/51/ES, 9 straipsnio 4 dalis ir 14 straipsnis

turi būti aiškinama taip:

vykstant leidimo gyventi šalyje pratęsimo procedūrai kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri trečiosios šalies piliečiui suteikė ilgalaikio gyventojų statusą, data, svarbi vertinant, ar toks statusas egzistuoja, yra prašymo pratęsti leidimą ir patvirtinamųjų dokumentų pateikimo data, o ne administraciniu šios paraiškos nagrinėjimo etapu priimto sprendimo ar galimo teismo sprendimo dėl sprendimo atsisakyti pratęsti leidimą priėmimo data.